

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures on the Right hand indicate the marks assigned to the question.

- (3) Q.1 a. Explain the Right to Equality as mentioned in Indian Constitution. (8)
- (2) b. Describe Right to freedom as mentioned in the Indian Constitution. (7)

OR

- (1) Q.1 Describe the detail with the help of charts the features of Parliamentary System in India. (15)

- (2) Q.2 Explain the Philosophy of the Constitution as embodied in the Preamble. (15)

OR

- Q.2 Discuss the Changes introduced by:
- (3) 1. 73rd Amendment Act 1993. (8)
  - (2) 2. 74th Amendment Act 1993. (7)

- (3) Q.3 Write in detail the Role of Prime Minister with reference to Council of Ministers based on his Constitutional Status. (15)

OR

- (2) Q.3 Explain following features of Indian Constitution. (15)
1. Single Indian Citizenship
  2. Parliamentary form of Democracy
  3. Single, Independent & Integrated Judiciary
  4. Election Commission
  5. Amendment Procedures.

- (1) Q.4 Short notes. (Any Three) (15)
1. Role of Indian President
  2. Money Bill
  3. Directive Principles of State Policy (Gandhian)
  4. Republican Nature of Indian Constitution
  5. Speaker

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. प्रश्नांच्या उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ अ. भारतीय राज्यघटनेतील समतेचे हक्क स्पष्ट करा. (८)

ब. भारतीय राज्यघटनेतील स्वातंत्र्याच्या हक्कांचे वर्णन करा. (७)

अथवा

प्र.१ संसदीय पद्धतीची वैशिष्ट्ये आकृतीच्या सहाय्याने सविस्तर वर्णन करून सांगा. (१५)

प्र.२ राज्यघटनेच्या प्रास्ताविकात समाविष्ट झालेले तत्वज्ञान स्पष्ट करा. (१५)

अथवा

प्र.२ खालील राज्यघटना दुरुस्तीने प्रत्यक्षात आणलेल्या बदलांची चर्चा करा.

अ. १९९३ चा ७३ वा घटनादुरुस्ती कायदा (८)

ब. १९९३ चा ७४ वा घटनादुरुस्ती कायदा (७)

प्र.३ पंतप्रधानाची मंत्रीमंडळाच्या संदर्भातील घटनात्मक स्थानावर आधारलेली भूमिका सविस्तर लिहा. (१५)

अथवा

प्र.३ भारतीय राज्यघटनेतील खालील वैशिष्ट्ये लिहा. (१५)

१. एकेरी भारतीय नागरिकत्व

२. सांसदीय लोकशाही

३. एकेरी, स्वतंत्र व एकजिनसी न्यायालय

४. निवडणूक समिती

५. घटनादुरुस्ती प्रक्रिया

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपां लिहा. (१५)

१. भारतीय राष्ट्रपतीची भूमिका

२. अर्थविधेयक

३. गांधीवादी मार्गदर्शक तत्वे

४. भारतीय राज्यघटनेचे प्रजासत्ताक स्वरूप

५. लोकसभेचा सभापती